

- N.B.** 1) All questions are compulsory. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) Each question carries equal 15marks. प्रत्येक प्रश्नाला समान 15 गुण आहेत.
3) Draw neat diagrams wherever necessary आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा

Q.1 Attempt any TWO of the following

15 Marks

खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- A) Elaborate the perspective of economic development.
आर्थिक विकासाचा दृष्टीकोन विस्तृतपणे स्पष्ट करा.
- B) Explain basic need approach.
मूलभूत गरजांचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- C) Write a note on Millennium Development Goals.
सहस्राब्दी विकास उद्दिष्टांवर टीप लिहा.

Q.2 Attempt any TWO of the following

15 Marks

खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- A) Discuss the role of freedom in promoting human development.
मानवी विकासाला चालना देण्यासाठी स्वातंत्र्याच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- B) Explain the concept of multidimensionality of poverty in detail.
गरिबीची बहुआयामी संकल्पना तपशीलवार स्पष्ट करा.
- C) Explain the obstacles to inclusive growth in detail.
सर्वसमावेशक वाढीतील अडथळे तपशीलवार स्पष्ट करा.

Q.3 Attempt any TWO of the following

15 Marks

खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

A) Explain the concept of human development index (HDI).

मानवी विकास निर्देशांकाची संकल्पना स्पष्ट करा.

B) Discuss social capability index (SCI).

सामाजिक क्षमता निर्देशांकावर चर्चा करा.

C) Explain gender empowerment Measure (GEM).

लिंग निगडीत सशक्तीकरण उपाययोजना स्पष्ट करा.

Q.4 Attempt any TWO of the following

15 Marks

खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

A) Critically evaluate the government's poverty alleviation strategy.

सरकारच्या दारिद्र्य निर्मूलन धोरणाचे टीकात्मक मूल्यांकन करा.

B) What is food security? Explain various aspects related to food security.

अन्न सुरक्षा म्हणजे काय? अन्न सुरक्षेशी संबंधित विविध पैलू स्पष्ट करा.

C) Discuss the concept of social security.

सामाजिक सुरक्षा संकल्पनेची चर्चा करा.
